

**Бабіч К.Р.,**  
студентка 6 курсу, 4 групи  
Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

### **ПРИЧИНИ І УМОВИ ТА ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЮ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ОСОБАМИ, ЯКІ НЕ ДОСЯГЛИ 18 РОКІВ**

*Ключові слова:* дитина-кривдник, домашнє насильство, запобігання злочинності.

*Анотація:* У тезах розглянута тема вчинення особами, що не досягли 18 років домашнього насильства. Визначено причини і мови вчинення такого насильства.

*Ключевые слова:* ребенок-обидчик, домашнее насилие, предупреждение преступности.

*Аннотация:* В тезисах рассмотрена тема совершения лицами не достигшими 18 летия домашнего насилия. Определено причины и условия совершения такого насилия.

*Keywords:* abusive child, domestic violence, crime prevention.

*Summary:* In theses examined the topic of committing domestic violence by persons under the age of 18. The reasons and conditions for such violence have been determined.

З точки зору кримінології вартий уваги такий термін як «дитина-кривдник». В цьому випадку нас цікавлять причини й умови вчинення такими особами домашнього насильства. Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» дитина-кривдник – особа, яка не досягла 18 років та вчинила домашнє насильство у будь-якій формі [1]. Хоча закон визначає чотири види домашнього насильства: економічне, психологічне, сексуальне та фізичне, вважаємо, що дитині-кривднику більш властиво психологічне та фізичне насильство проте нами не виключається можливість існування й інших двох видів.

Як зазначає Б.М. Головкін характер і спрямованість кримінальної активності дітей визначається несприятливими умовами формування й розвитку їх особистості в пубертатний період, віковими

особливостями мотивації та способом життя [2, с. 205]. Цілковито поділяємо думку вченого, адже діти мають не сформовану психіку, яка уразлива до зовнішнього впливу. Характерним є те, що потрапивши в мікрогрупу неповнолітній намагається не відрізнятись від своїх однолітків, вдягатися не гірше за них та мати дорогі предмети повсякденного вжитку. Такі потреби нерідко стають причинами конфліктів у сім'ї, які згодом переростають у психологічне насильство дитини над членами сім'ї. Наведемо приклад зазначеного твердження. В Єдиному реєстрі судових рішень міститься постанова Держинського міського суду Донецької області № 225/7833/19 щодо дитини-кривдника. Так згідно з протоколом про адміністративне правопорушення щодо матері неповнолітнього, зазначається, що вона не забезпечує належного виховання своєму неповнолітньому сину, який вчинив домашнє насильство відносно своєї матері, а саме – сварку, в ході якої висловлювався на її адресу нецензурною лайкою. В ході судового засідання було встановлено, що матір дитини-кривдника звернулася за захистом та допомогою до Торецького В.П. з заявою про вчинення насильства в сім'ї, де вона є постраждалою особою, а її син є кривдником. Сварка між нею та сином виникла у зв'язку з тим, що неповнолітній вимагав від неї грошей на нову зимову куртку, не дивлячись на те, що необхідними сезонними речами він був забезпечений. Син кричав на неї, сварився та погрожував. Судом було встановлено, що дії неповнолітнього складають категорію домашнього насильства. Перше на що варто звернути увагу те, що уповноваженими органами було не вірно кваліфіковано ситуацію, яка склалася, що вказує на не усвідомлення того факту, що неповнолітні також можуть вчиняти домашнє насильство. Друге – те, що це єдине рішення в реєстрі судових рішень, щодо дитини-кривдника, що вказує на латентність даних правопорушень.

Серед причин вчинення дітьми домашнього насильства також є: перебування дитини в сім'ї можливості якої у вихованні дитини обмежені, неповна сім'я, прояв агресії та неповаги членів родини один до одного, неучасть дитини в житті родини, а лише використання ресурсів, байдужість до переживань і страждань інших людей або навіть прагнення самоствердитися за рахунок слабших. Не виконання функції виховання дитини батьками, повна відсут-

ність контролю поведінки або, навпаки, жорстка регламентація поведінки також нерідко стає умовами для проявлення насильства дитиною, як зворотна реакція. Слушно зазначити, що домашнє насильство характерне не тільки для неблагополучних сімей, а також можливе і на перший погляд в благополучних родинах. Діти із зовні респектабельних сімей вчиняють різні злочини для власного самоствердження або під впливом конформістських настроїв, чи просто у такий спосіб намагаються нагадати батькам про своє існування [3, с. 47].

Зважаючи на необхідність діяти на випередження необхідно вказати на напрямки запобігання таким правопорушенням. Проводячи аналогію з репресивними санкціями які застосовує держава до винної у вчиненні злочину людини, в той же час держава бере на себе зобов'язання створення за допомогою засобів зовнішнього впливу необхідних умов для формування у такої людини основних компетенцій соціально адаптованої людини у сферах самостійної пізнавальної, цивільно- громадської, соціально-трудова, культурно-дозвільної діяльності та побутової сфері. Для цього потрібно вирішити такі завдання: вивчити її потреби, визначити відсутні компетенції, обрати необхідні засоби зовнішнього впливу для створення умов їх набуття та зменшення негативних наслідків позбавлення волі [5, с. 206].

Отже, домашнє насильство дітьми-кривдниками є доволі латентними правопорушеннями й не закріплені в правовому полі. Пов'язано це з необізнаністю дорослих осіб щодо існування такого терміну. Суб'єктам, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, задля попередження проявам насильства з боку дитини доречно було би проводити роз'яснювальну роботу, як з дитиною так і з членами її родини, адже нашим суспільством і культурою ще не сприйнята теза, що словесні образи, погрози, приниження, ляпаси, стусани, штовхання, щипання, кусання неповнолітнього не просто погана поведінка, примхи чи прояв дитячої істерики, а дії, що визначені законодавцем як домашнє насильство. Існує необхідність створення рекомендацій, практичних розробок для батьків, вчителів та психологів, як розпізнати домашнє насильство, що в такому разі робити і як допомогти самій дитині повернутися до нормальної життєдіяльності. Зокрема такі доробки стануть в нагоді і неповнолітнім також, аби розуміти, що

стосовно них самих домашнього насильства не застосовується, а якщо такі випадки наявні, то знати куди треба звертатися.

## ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 Відомості Верховної Ради України. 2017. № 31. Ст.241.
2. Головкін Б. М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема Б. М. Головкін // Проблеми законності. – 2016. – Вип. 133. – С. 204 – 217. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/83130/83461>.
3. Головкін Б. М., Голіна В. В. Особливості неповнолітнього злочинця: кримінологічний портрет (на матеріалах м. Харкова) // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 1. – С. 42–53. URL: [http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10928/1/Golina\\_Golovkin\\_42-53.pdf](http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10928/1/Golina_Golovkin_42-53.pdf)
4. Combating Illegal Drugs Trafficking Using the Internet by Means of the Profiling Method /MO Ovcharenko, OV Tavolzhanskyi, TM Radchenko... - Journal of Advanced Research in Law and Economics, 2020
5. Яковець І., Автухов К., Таволжанський О. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 126–162.  
*Науковий керівник: к.ю.н., доцент Таволжанський О.В.*